

ФИНАНСОВОЕ И НАЛОГОВОЕ ПРАВО

УДК 347.73

ПРАВОВА ПРИРОДА КОНФИДЕНЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Андріана БРИГІНЕЦЬ,

в.о. заступника начальника кафедри фінансових розслідувань
Університету державної фіскальної служби України

АНОТАЦІЯ

Дане дослідження має на меті визначити особливості правової природи конфіденційної інформації в процесі забезпечення фінансової безпеки держави для подальшого використання в правовій системі України. У статті аналізуються питання імплементації позитивного зарубіжного досвіду щодо забезпечення захисту конфіденційної інформації у фінансово-правових відносинах. Визначено особливості взаємодії держави і бізнесу в даній сфері. Позначені переваги і недоліки вітчизняного законодавства, що регулює забезпечення захисту конфіденційної інформації. Конфіденційна інформація відіграє дуже важливу роль у процесі забезпечення фінансової безпеки держави. Але законодавство у сфері регулювання даних суспільних відносин, що виникають із приводу інформації з обмеженим доступом і не становлять державної таємниці, залишається багато в чому неврегульованим у правовому полі України. У сучасних умовах розвитку фінансових правовідносин і все більшого розвитку гласних і негласних засобів і систем збору, обробки та накопичення інформації у сфері приватного життя, господарювання і в публічно-владному секторі особливої актуальності набувають питання законодавчого регулювання конфіденційної інформації.

Ключові слова: конфіденційність, конфіденційна інформація, фінансова безпека.

THE LEGAL NATURE OF THE CONFIDENTIAL INFORMATION IN THE PROCESS OF ENSURING FINANCIAL SECURITY OF THE STATE

Andriana BRYHINETS,

Acting Deputy Head of the Department of Financial Investigations
of University of State Fiscal Service of Ukraine

SUMMARY

This research is aimed at determination of the specific features of the legal nature of confidential information in the process of ensuring National financial security for further use within the legal system of Ukraine. The article analyzes the issues related to implementation of the successful foreign experience in ensuring confidential information protection in financial and legal relations. The features of interaction between the state and business in this area are determined. The benefits and drawbacks of domestic legislation governing confidential information protection have been outlined. Confidential information plays an essential role in the process of ensuring National financial security. Nevertheless, the legislation in the area of regulating the said social relations that arise with regard to restricted information and does not constitute State secrets remains largely unregulated within the legal framework of Ukraine. In the present-day conditions of financial legal relations development and the utmost development of open and covert means for collection, processing and accumulation of information in the area of private life, business and in public sector the issues related to legislative regulation of confidential information become specifically relevant.

Key words: confidentiality, confidential information, financial security.

Постановка проблеми. У ході розбудови України як незалежної держави доволі важливим стає збереження та захист інформації на належному рівні. Особливо в сучасних непростих умовах все більшої актуальності набувають питання правового захисту та регулювання конфіденційної інформації в процесі забезпечення фінансової безпеки держави. Потреба в належному захисті конфіденційної інформації носить об'єктивний характер, але в повній мірі забезпечити безпеку та захист конфіденційної інформації неможливо. Загроза її пошкодження або витоку присутня завжди і вимагає до себе постійної правової підтримки та захисту. Вищезгадане явище стає прямим наслідком того, що законодавець залишив поза увагою питання конфіденційної інформації в процесі забезпечення фінансової безпеки держави. У попередньому підрозділі обґрунтовано наукову позицію, що не слід ототожнювати поняття «конфіденційність» та «конфіденційна інформація». Оскільки в

першому варіанті мова йде про властивість інформації, а в другому про саму інформацію або відомості, які носять конфіденційний характер. Напрошується правова тавтологія, яку часто можна зустріти в працях відомих науковців – конфіденційність конфіденційної інформації. Для належного апелювання вказаною термінологією необхідно приділити окрему увагу правовій природі конфіденційної інформації.

Мета наукового дослідження полягає в аналізі сучасних тенденцій розвитку вирішення проблем правової природи конфіденційної інформації в процесі забезпечення фінансової безпеки держави.

Виходячи з вищевикладеного, в дослідженні вирішуються такі **завдання**: визначення сутності конфіденційної інформації як основоположної категорії, що відіграє досить важливу роль у процесі забезпечення фінансової безпеки держави.

Проблеми правової природи конфіденційної інформації досліджувались і раніше. Серед наукових праць, присвячених правовому регулюванню окреслених проблем, можна виділити роботи таких видатних вчених, як: Коломієць А.В., Кормич Б.А., Лопатін В.Н., Марущак А.І., Підпригора О.О., Семілетов С.І. Скулиш Є.Д. та інші. Однак окремі правові питання не в повній мірі розглядалися. Тобто існує необхідність у комплексному вирішенні проблем безпеки нашої держави.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до чинного законодавства, а саме Закону України «Про інформацію», норми якого регулюють відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони та захисту інформації, останньою є будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Законодавець проводить першорівневу класифікацію інформації. У свою чергу, за порядком доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом. Окремий інтерес для нас складає інформація з обмеженим доступом. Фокус уваги якої зосереджується на конфіденційній, таємній та службовій інформації. Закріплення службової інформації окремим видом інформації з обмеженим доступом, хоча і без нормативного закріплення визначення її поняття, стало для українського інформаційного законодавства справжньою новелою. Досліджуючи вказану проблематику, відмітимо, що метою правового режиму інформації з обмеженим доступом є забезпечення інформаційної безпеки людини та громадянина, держави й суспільства.

У сучасних умовах функціонування інформаційного суспільства дедалі більшого значення набувають питання доступу до інформації, а також забезпечення захисту інформації з обмеженим доступом від неправомірного використання. Саме тому аналіз різних режимів доступу до інформації набуває не тільки теоретичного, але і практичного змісту. Провідні науковці неодноразово звертали увагу на окремі проблемні питання вдосконалення законодавства, що регулює інформаційний простір. Не потрібно залишати поза увагою те, що на сьогодні термін «інформація з обмеженим доступом» законодавчо не визначений. Подібне визначення «Інформація обмеженого доступу – інформація, право доступу до якої обмежено відповідно до національних законодавств держав Сторін» – закріплено та згадується лише в міжнародній Угоді між КМУ та Урядом Республіки Білорусь про співробітництво в галузі технічного захисту інформації.

Визначаючи зміст поняття «інформація з обмеженим доступом», необхідно враховувати і положення норм чинного законодавства України, які закріплюють правові підстави та процедури обмеження доступу до інформації певних категорій осіб. Варто зазначити, що всі громадяни України, юридичні особи і державні органи мають право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення та зберігання відомостей, необхідних їм для реалізації ними своїх прав, свобод і законних інтересів, забезпечувати здійснення завдань і функцій. На основі норм Конституції України кожному громадянину гарантується вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто, крім випадків, прямо передбачених законами України. Досить важливим є те, що реалізація права на інформацію громадянами, юридичними особами і державою не повинна порушувати громадські, політичні, економічні, соціальні, духовні, екологічні та інші права, свободи та законні інтереси інших громадян, права та інтереси юридичних осіб. Більшість із них закріплюється не лише на національному, але й на міжнародному рівнях, у тому числі в основоположних документах

Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) та Європейського Союзу. Однак віднесення певних відомостей до інформації з обмеженим доступом у будь-якому випадку має бути правомірним, тобто здійсненим чітко у відповідності та на підставі чинних правових актів. З практичного боку використання громадяни, юридичні особи, які володіють інформацією професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого характеру, одержаною на власні кошти, або такою, яка є предметом їх професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого інтересу і не порушує передбаченої законом таємниці, самостійно визначають режим доступу до неї, включаючи належність її до категорії конфіденційної, та встановлюють для неї систему захисту.

Таким чином, «інформація з обмеженим доступом» – це відомості конфіденційного або таємного характеру, правовий статус яких передбачений діючим законодавством, які визнані такими відповідно до чітко передбачених юридичних процедур, доступ до яких може бути обмежений власником таких відомостей або уповноваженою ним особою. Варто погодитись, що стан інформаційного законодавства не відповідає сучасним вимогам, характеризується відсутністю узгодженості понятійного апарату, існуванням прогалин та суперечностей. Існують різні визначення поняття «конфіденційна інформація», «таємна інформація», але в Законі України «Про інформацію» не визначено переліку видів інформації з обмеженим доступом та містяться суперечливі положення. Натомість існує велика кількість нормативно-правових актів про інформацію різних видів, норми яких суперечать одне одному. Зокрема, за статтею 9 Закону України «Про доступ до публічної інформації» до службової інформації належить, окрім зібраної в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності та у сфері оборони країни, лише інформація «що міститься в документах суб'єктів владних повноважень, які становлять внутрішнє службово-кореспонденційне, доповідні записки, рекомендації, якщо вони пов'язані з розробкою напряму діяльності установи або здійсненням контрольних, наглядових функцій органами державної влади, процесом прийняття рішень і передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень» [1]. Наведені норми містять обов'язкові та виключні умови, за одночасної наявності яких інформацію може бути віднесено до службової, а саме: відомості мають міститись у внутрішній службовій кореспонденції, доповідних записках та рекомендаціях; документи повинні бути пов'язані з розробкою напряму діяльності відповідного органу чи зі здійсненням його контрольних чи наглядових функцій; такі документи мають передувати публічному обговоренню та/або прийняттю рішень.

Причини появи подібних положень, на думку деяких науковців, видаються цілком зрозумілими, оскільки після того, як у законодавстві, зокрема про державні секрети, законодавець принципово відмовився від поняття «службова таємниця», вважаючи що для захисту «маленьких відомчих секретів» не слід залучати весь потенціал держави, представники заінтересованих державних структур протягом останнього часу намагалися всіма зусиллями під тією чи іншою назвою відродити «службову таємницю» [2, с. 8].

Відмітимо також, що Закон України «Про доступ до публічної інформації» передбачає можливість віднесення до службової інформації відомості, зібрані в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності. Вона має спільні характерні ознаки із досудовим розслідуванням, хоча законодавець не відніс дані досудового розслідування до предмету захисту службової інформації. Тобто даним досудового розслідування надано більший режим захисту від розголошення шляхом встановлення їх таємниці.

Також слід відзначити співвідношення таких категорій, як «службова інформація» та «конфіденційна інформація, що є власністю держави», яка перейшла із законодавства минулих років, але дані категорії не варто ототожнювати. Вони досить схожі тим, що змістовно передбачають обмеження доступу, яке за своїм ступенем є меншим за режим державної таємниці (тобто шкода від розголошення такої інформації є меншою, ніж від розголошення таємної інформації). Відзначимо, що за змістом відомості, які можуть бути віднесені до службової інформації, не досить повно збігаються з нормативно закріпленими раніше законодавством як конфіденційна інформація, що є власністю держави. Стосовно вищезгаданих даних Законом України «Про інформацію» в попередній редакції вказувалось, що відносно інформації, яка є власністю держави та знаходиться в користуванні державного апарату чи органів місцевого самоврядування, підприємств, установ чи організацій усіх форм власності, з метою її збереження може бути відповідно до закону встановлено обмежений доступ – надано статус конфіденційної. Якщо зі службовою інформацією критично значущих проблем не виникає, то з належним розмежуванням та правовою оцінкою конфіденційної інформації та таємної інформації – зовсім інша ситуація.

Під час аналізу норм чинного законодавства явною правовою прогалиною виступає те, що чіткого поділу між таємною та конфіденційною інформацією на сьогодні немає. Більше того, одна і та ж інформація, виходячи з норм законів, відносно різних суб'єктів може бути класифікована по-різному. Для прикладу візьмемо дані про банківські рахунки фізичної особи. Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» [3] для банку така інформація становить банківську таємницю. З іншого боку, відповідно до офіційного тлумачення Закону України «Про інформацію», відомості про майновий стан людини є конфіденційною інформацією про особу.

На думку О.О. Підопригори, інформація визнається конфіденційною саме тому, що вона є об'єктом виключного володіння, користування і розпорядження конкретної особи [4, с. 12]. Тобто можна стверджувати, що конфіденційність інформації означає доступність інформації тільки власнику. Одним із суттєвих проявів недосконалості інформаційного законодавства є відсутність чітких законодавчих критеріїв для визначення конфіденційної інформації, порядку та умов віднесення інформації до конфіденційної. Дані прогалини та колізії унеможливають належну реалізацію права на інформацію [5, с. 38].

У чинному законодавстві України існує низка визначень конфіденційної інформації, а саме: статистична інформація, яка належить до інформації з обмеженим доступом та перебуває у володінні, користуванні або розпорядженні окремого респондента, а також може поширюватися виключно за його згодою відповідно до погоджених з ним умов [6]; відомості, які перебувають у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних та/або юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов [7;8]; інформація, на поширення якої згідно із законодавством держав сторін накладаються обмеження і для захисту якої вживаються належні заходи з огляду на її цінність і невідомість третім особам [9]; відомості, які перебувають у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних або юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов. Будь-яка конфіденційна інформація є такою в силу її значимості для окремих фізичних чи юридичних осіб, груп або держави в цілому. Водночас значимість подібного роду відомостей обґрунтовується тим фактом, що відомості не відомі широкому колу осіб і саме тому мають визначену цінність.

Законодавець визначає як таємну, так і конфіденційну інформацію, тому неможливо говорити про захист першої за допомогою закону, а другої – засобами власника, але суб'єкти встановлення режиму обмеження доступу для вищезгаданих категорій інформації відрізняються. Співвідношення інформації, яка захищається за допомогою норм чинного законодавства про інтелектуальну власність та конфіденційної інформації, можна відобразити так: конфіденційна інформація не обов'язково стає об'єктом інтелектуальної власності, але інформація, що захищена законодавством про інтелектуальну власність, може бути визнана конфіденційною. Дане визнання і відповідне застосування норм законодавства щодо інформації з обмеженим доступом не є перешкодою до застосування відповідних норм законодавства у сфері інтелектуальної власності.

Знаходимо ми визначення конфіденційної інформації і в статті 7 Закону України «Про доступ до публічної інформації» у наступній редакції: «Конфіденційна інформація – інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, та яка може поширюватися у визначеному ними порядку за їхнім бажанням відповідно до передбачених ними умов».

На нашу думку, існує загальнодоступна (відкрита) інформація та конфіденційна інформація, про яку йде мова в Основному Законі України. Так, стаття 32 Конституції говорить нам про те, що не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Вищий господарський суд України у своєму листі «Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про інформацію» [10] спробував розмежувати відомості, що належать до таємної та до конфіденційної інформації. Відповідно, до таємної інформації належить інформація, що містить відомості, які становлять державну та іншу передбачену законом таємницю, розголошення якої завдає шкоди особі, суспільству і державі, а тому доступ до неї здійснюється відповідно до законів про цю інформацію. До кола таємної інформації належать, зокрема: секретна інформація, що визнається державною таємницею в установленому Законом України «Про державну таємницю» порядку [11]; інформація, що визнається банківською таємницею (стаття 1076 ЦК України, статті 60-62 Закону України «Про банки і банківську діяльність»); відомості, що становлять лікарську таємницю (стаття 40 Основ законодавства України про охорону здоров'я) [12], таємниці усиновлення (стаття 226 Сімейного кодексу України) [13], адвокатську таємницю (стаття 9 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність») [14] та таємницю вчинюваних нотаріальних дій (стаття 5 Закону України «Про нотаріат») [15]. Отже, можна зробити певне припущення, що основним критерієм розмежування інформації та віднесення її до таємної чи конфіденційної визначається спосіб, за допомогою якого обирається режим доступу до інформації. Якщо на рівні законодавства передбачено обов'язкове встановлення певного режиму доступу, то інформація є таємною, у випадку коли умови режиму доступу до інформації визначають фізичні чи юридичні особи на власний розсуд, інформація належить до конфіденційної.

Термін «конфіденційна інформація» розкривається в різних нормативно-правових актах та міжнародних угодах України. Ми уже зазначали, що у Законі України «Про інформацію» конфіденційна інформація визначається як відомості, що перебувають у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних чи юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними

умов. Знаходимо визначення конфіденційної інформації і в Законі України «Про страхування», який закріплює таке: конфіденційна інформація щодо діяльності та фінансового стану страхувальника – клієнта страховика, яка стала відомою йому під час взаємовідносин з клієнтом чи з третіми особами під час роботи у сфері страхування, розголошення якої може завдати шкоди клієнту, є таємницею страхування [16]. Дане положення може означати, що конфіденційна інформація про страхування вважається як таємною, так і конфіденційною. У статті 3 Правил адвокатської етики визначається принцип конфіденційності інформації, отриманої адвокатом від клієнта, а також про клієнта й інших осіб [17], тобто згідно з правилами адвокатської етики конфіденційність являється ознакою, яка належить до інформації, що становить адвокатську таємницю. У статті 1 Угоди між КМУ та Урядом Російської Федерації «Про взаємну охорону прав на результати інтелектуальної діяльності, що використовуються та отримані в ході двостороннього військово-технічного співробітництва» під конфіденційною розуміється інформація, яка включає в себе ноу-хау, що стосується предметів договорів (контрактів), укладених і (або) таких, що укладаються в ході двостороннього військово-технічного співробітництва, яка має дійсну або потенційну комерційну цінність, що не відома третім особам, до якої немає вільного доступу на законній підставі та власник якої вживає заходів для забезпечення її конфіденційності [18]. Визначення конфіденційної інформації міститься також в інших нормативно-правових актах, але, чинне законодавство України не визначає відповідного переліку відомостей, які належать до конфіденційної інформації.

У науці з даного приводу присутні різні погляди. Частина авторів, наприклад, зараховують комерційну таємницю до категорії конфіденційної, інші вважають її таємною інформацією, також вітчизняні вчені висловлюють різні погляди з приводу визначення конфіденційної інформації, що є власністю держави. Одні з них вважають, що державний апарат не може виступати власником конфіденційної інформації [19, с. 25], інші пропонують чітко визначити в законодавстві, яка інформація може бути зарахована до зазначеної категорії [20].

Із зарубіжного досвіду, певну спробу класифікації конфіденційної інформації було зроблено в Російській Федерації (далі – РФ), Указом Президента якої закріплено перелік відомостей конфіденційного характеру, до якого входили такі види інформації: персональні дані, таємниця слідства і судочинства, службова таємниця, професійна таємниця, комерційна таємниця, відомості про сутність винаходу корисної моделі або промислового зразка до офіційної публікації інформації про них [21]. У зарубіжних юридичних джерелах неодноразово висловлювалась думка про те, що перелік відомостей, які мають обмежений доступ, настільки великий, що дати єдине буквальне визначення взагалі не є доцільним [22, с. 52]. Розглядаються різні підходи, конфіденційною інформацією вважають: таємницю приватного життя, професійну таємницю, комерційну таємницю, банківську таємницю [23, с. 194]. Частина авторів до конфіденційної зараховують інформацію, що є власністю держави, та персональні дані [24, с. 59].

У частині держав взагалі немає поділу інформації з обмеженим доступом на конфіденційну, таємну та службову. Наприклад, Законом Латвійської Республіки «Про свободу інформації» під інформацією з обмеженим доступом розуміється інформація: якій було надано такий статус відповідно до Закону; призначена для внутрішнього користування органом; що є комерційною таємницею; яка стосується приватного життя фізичної особи; яка має відношення до сертифікації, експертизи, поданих проектів, запрошення на проведення тендера або оцінювання інших процесів підбі-

ного характеру [25]. У Законі Азербайджанської Республіки «Про свободу інформації» до інформації з обмеженим доступом належать: відомості, які стосуються державної, професійної (адвокатська, нотаріальна, лікарська), службової, банківської, комерційної, слідчої та судової таємниці, відомості про особисте й сімейне життя, терористичні акції [26]. Законом РФ «Про інформацію, інформаційні технології та про захист інформації» передбачено такі види інформації з обмеженим доступом: державна таємниця, комерційна таємниця, службова таємниця, професійна таємниця та інші таємниці. Перелік не є вичерпним. Установлено також, що охорона персональних даних здійснюється окремим Законом [27]. У вищезгаданому Законі термін «конфіденційна інформація» не застосовується, визначається лише термін «конфіденційність», що являє собою обов'язкове виконання особою, яка отримала доступ до певної інформації, вимоги не передавати таку інформацію третім особам без згоди її власника.

У зарубіжних наукових джерелах конфіденційна інформація класифікується по-різному. Наприклад, В.А. Колосієць характеризує інформацію обмеженого доступу за чотирима інформаційними напрямками, що відповідають фінансово-правовим відносинам, а саме: таємниця приватного життя громадян, службова таємниця, комерційна таємниця, державна таємниця [28, с. 9]. З іншого боку, В.А. Михайлов класифікував таємниці на три основні групи: таємниця приватного життя, комерційна таємниця, державна таємниця [29, с. 3]. На думку С.І. Семилетова, конфіденційна інформація поділяється на: службову інформацію; інформацію про комерційну і службову таємницю (тому числі всі види професійної таємниці і ноу-хау); інформацію про громадян (персональні дані) [30, с. 67]. В.Н. Лопатін вважає, що конфіденційна інформація має містити в собі такі об'єкти: комерційну таємницю, банківську таємницю; професійну таємницю; персональні дані; службову таємницю [31, с. 85].

Висновки. Як бачимо, конфіденційна інформація відіграє досить важливу роль у процесі забезпечення фінансової безпеки держави. Але законодавство у сфері регулювання даних суспільних відносин, що виникають із приводу інформації з обмеженим доступом та не становить державної таємниці, залишається багато в чому нерегульованим у правовому полі України. Вищезгадане зумовлено не лише відсутністю чіткого розмежування конфіденційної та таємної інформації, а й безсистемним та недбалним викладенням положень, які стосуються будь-якої інформації з обмеженим доступом, якщо вона не становить державної таємниці, непридатністю відповідних норм до практичного застосування. Усунення зазначених недоліків є обов'язковою передумовою розвитку інформаційного законодавства України, в тому числі й законодавчих основ системи захисту інформації.

У сучасних умовах розвитку фінансових правовідносин та посилення конкурентної боротьби все більшого розвитку гласних та негласних засобів і систем збору, обробки та накопичення інформації у сфері приватного життя, господарювання та в публічно-владному секторі особливої актуальності набувають питання законодавчого регулювання конфіденційної інформації.

Список використаної літератури:

1. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.
2. Скулиш Є.Д., Марущак А.. Новели інформаційного законодавства України: проблеми теорії і практики / Є.Д. Скулиш // Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. – 2011. – № 1(5). – С. 8.

3. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5-6. – Ст. 30.
4. Підпригора О. О. Проблеми правового регулювання інтелектуальної власності за законодавством України : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.03 / О.О. Підпригора. – Харків. – 1999. – 43 с.
5. Субота Н. Конфіденційна інформація, що є власністю держави: вид інформації з обмеженим доступом чи засіб обмеження доступу до відкритої інформації? / Н. Субота // Юридичний журнал. – 2003. – № 9. – С. 38.
6. Про державну статистику : Закон України від 17.09.1992 р. № 2614-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 43. – Ст. 608.
7. Про затвердження Положення про порядок розроблення, виготовлення та експлуатації засобів криптографічного захисту конфіденційної інформації : Наказ Департаменту спеціальних телекомунікаційних систем та захисту інформації Служби Безпеки України (п. 1.3.) № 53 від 30.11.1999 м. Київ (В редакції Наказу Департаменту спеціальних телекомунікаційних систем та захисту інформації Служби безпеки України № 31 від 30.04.2004 р.).
8. Про затвердження Вимог до документів, у яких обґрунтовуються обсяги антропогенних викидів та абсорбції парникових газів, для отримання листа-підтримки власником джерела викидів, на якому планується реалізація проекту спільного природного середовища України (Вимоги, розд. 2) № 341 від 17.07.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.kiev.ua.
9. Угода між Урядом Російської Федерації та Урядом України про співробітництво в галузі технічного захисту інформації (ст. 1) м. Києві, 14.06.1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.kiev.ua.
10. Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про інформацію: Інформаційний лист Вишого господарського суду № 01-8/184 від 28.03.2007 р. // Вісник господарського судочинства. – 2007. – № 3.
11. Про державну таємницю : Закон України від 21 січня 1994 р. № 3855-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 16. – Ст. 93.
12. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – Ст. 19.
13. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 р. № 2947-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21-22. – Ст. 135.
14. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 липня 2012 р. № 5076-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 27. – Ст. 282.
15. Про нотаріат : Закон України від 02 вересня 1993 р. № 3425-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – Ст. 383.
16. Про страхування : Закон України від 07 березня 1996 р. № 85/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 18. – Ст. 78.
17. Правила адвокатської етики: схвалено Вищою кваліфікаційною комісією адвокатури при Кабінеті Міністрів України // Юридичний вісник України. – 1999. – № 46.
18. Про взаємну охорону прав на результати інтелектуальної діяльності, що використовуються та отримані в ході двостороннього військово-технічного співробітництва: Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації від 22.12.2006 р. Дата набрання чинності 26.06.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>.
19. Дніпров О. Конфіденційна Україна / О. Дніпров, В. Замніус // Прозора політика. – 2004. – № 18(23). – 352 с.
20. Захаров С. Доступ до інформації: починаємо заново? / С. Захаров [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.isu.org.ua/uploads/stat/22doc>.
21. Об утверждении сведений конфиденциального характера : Указ Президента Российской Федерации [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.internet-law.ru/law/inflaw/ukaz-97.htm>.
22. Дворников А.А. К вопросу о понятии «тайна» в уголовном праве / А.А. Дворников // Подходы к решению проблем законодательства и правоприменения: сборник научных трудов адъюнктов и соискателей. – Омск, 2004. – Вып. 11. – 234 с.
23. Кормич Б.А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи : навч. посібник / Б.А. Кормич. – К. : Кондор, 2004. – 384 с.
24. Марущак А.І. Правові основи захисту інформації з обмеженим доступом : курс лекцій / А.І. Марущак. – К. : КНТ, 2007. – 208 с.
25. О свободе информации : Закон Латвийской Республики [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://arhivi.lv/>.
26. О свободе информации : Закон Азербайджанской Республики [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://medialaw.ru>.
27. Об информации, информационных технологиях и о защите информации : Федеральный Закон Российской Федерации [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://rg.ru/2006/07/09/>.
28. Коломиец А.В. Коммерческая тайна в гражданском праве Российской Федерации : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / А.В. Коломиец ; Рос. акад. гос. службы при Президенте РФ. – М., 1999. – 20 с.
29. Михайлов В. Право на тайну / В. Михайлов // Закон. – 1998. – № 2. – С. 3-8.
30. Семилетов С.И. Информация как особый нематериальный объект права / С.И. Семилетов // Государство и право. – 2000. – № 5. – С. 67.
31. Лопатин В.Н. Правовая охрана и защита служебной тайны / В.Н. Лопатин // Государство и право. – 2000. – № 6. – С. 85–91.

ДОВІДКА ПРО АВТОРА

Бригінеці Андріана Василівна – в. о. заступника начальника кафедри фінансових розслідувань Університету державної фіскальної служби України;

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Bryhinetsy Andriana Vasylivna – Acting Deputy head of the Department of Financial Investigations of University of the State Fiscal Service of Ukraine;

andriana_bryhinets@ukr.net